

Adroddiad Blynyddol Safonau'r Iaith Gymraeg 2022-2023

Cyngor Iechyd Cymuned De Morgannwg (CIC) ydy llais annibynnol pobl ar draws Caeryddd a Bro Morgannwg sydd yn defnyddio gwasanaethau GIG. Rydym yn cynnwys gwirfoddolwyr lleol sydd yn gweithredu fel llygaid a chlustiau cleifion a'r cyhoedd.

Mae 7 CIC mewn gwahanol rannau o Gymru. Gyda Bwrdd CICau [y Bwrdd] yn bodoli i gefnogi, cynorthwyp, cynghori a rheoli perfformiad y CICau. Mae'n cynrychioli llais cyfunol CICau ar draws Cymru.

**Mae copi electronig o'r ddogfen hon ar gael ar ein gwefan:
www.southglamorganchc.wales**

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg hefyd. Os hoffech y cyhoeddiad hwn mewn fformat ac/neu iaith amgen, cysylltwch gyda ni os gwelwch yn dda:

Cyngor Iechyd Cymuned De Morgannwg

Canolfan Fusnes Pro Copy (yn y cefn)

Parc Ty Glas, Llanisien Caerdydd CF14 5DU

Ffôn: 029 20 750112

E-bost:

SouthGlam.chiefofficer@waleschc.org.uk

Cynnwys

1. Crynodeb Gweithredol
2. Cyflwyniad
3. Ciplwg ar ein blwyddyn
4. Yr hyn rydym wedi bod yn ei wneud
5. Sut rydym wedi bodloni safonau'r iaith Gymraeg yn ystod 2020-2021
6. Edrych ymlaen
7. Atodiadau

Crynodeb gweithredol

Hwn ydy ein trydydd Adroddiad Blynyddol Safonau'r Iaith Gymraeg wedi'i osod yn erbyn cefndir y safonau yr ydym bellach yn gorfod cydymffurfio â nhw.

Mae'r hunanasesiad yn rhoi'r sicrwydd clir i Bwyllgor Gweithredol CIC De Morgannwg ein bod ni fel corff cyhoeddus yn cydymffurfio neu'n gweithio tuag at gydymffurfio'n llawn â safonau'r Gymraeg.

Rydym yn falch iawn ein bod wedi cyrraedd lefel mor dda o gydymffurfiaeth. Fodd bynnag, nid ydym yn hunanfodlon a byddwn yn parhau i ddatblygu ein gwasanaethau ac ymestyn allan i'n cymunedau a'u hannog i ryngweithio â ni drwy gyfrwng y Gymraeg.

Rydym wrthi'n hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg ym mhopeth a wnawn ac mae hyn yn ymestyn i'n gwasanaethau ymgysylltu ac eiriolaeth cyhoeddus.

Mae gan CIC De Morgannwg hyder y bydd y defnydd o'r Gymraeg yn cynyddu yn ein hardal ac felly mae'n bwysig iawn ein bod yn parhau i weithio ar sylfaen gadarn fel y dangosir yn yr adroddiad hwn.

Rydym yn croesawu cefnogaeth a chyngor gan ein cymunedau lleol ar y defnydd o'r Gymraeg yn ein gwaith a byddwn wrth gwrs yn ystyried unrhyw awgrymiadau i ni fwrw ymlaen yn y dyfodol.

Cyflwyniad

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn nodi fframwaith cyfreithiol sy'n gosod dyletswydd ar y 7 CIC ledled Cymru a Bwrdd y CIC i gydymffurfio â safonau'n ymwneud â'r Gymraeg. Daeth Safonau'r Iaith Gymraeg ["y safonau"] i rym ar 30 Mai 2019.

Fel 8 corff statudol ar wahân, sy'n cynnwys 7 CIC a Bwrdd y CIC, mae pob un wedi derbyn hysbysiad ar wahân o'r Safonau sy'n berthnasol iddynt, a benderfynir gan Gomisiynydd y Gymraeg ac yn seiliedig ar eu hamgylchiadau penodol.

Mae'r ddolen isod yn rhoi manylion am y safonau sydd wedi'u cymhwyso i Gyngor Iechyd Cymuned De Morgannwg.

www.southglamorganhc.wales

Y Prif Swyddog Stephen Allen, sydd â chyfrifoldeb cyffredinol yn CIC De Morgannwg dros y Gymraeg. Mae'n gyfrifol am sicrhau bod y safonau yn cael eu gweithredu o ddydd i ddydd.

Mae ein pwyllgor Llywodraethu wedi adolygu a chraffu ar yr adroddiad hwn ac mae ein Pwyllgor Gwaith wedi cymeradwyo hyn i'w gyhoeddi.

Cipolwg ar ein blwyddyn

Mae pob galwad
Cymraeg bellach
yn cael ei derbyn
drwy'r llinell
Gymraeg ganolog.
Nid oes gennym
ffigurau ar faint o
alwadau yn
ymwneud â CICDM
a dderbyniwyd

Rydym yn parhau i
ddarparu ein
gwasanaethau yn
ddwyieithog gan
gynnwys eiriolaeth
cwynion

Gwnaethom
ddiweddaru ein
gwefan i sicrhau
cydymffurfiaeth Fe
wnaethom
gynhyrchu a gosod
ffurflenni cwynion
dwyieithog ar-lein i

Fel rhan o'n rôl,
gwnaethom gynnal
cyfarfodydd
ymgysylltu a
threfnu cyfieithu ar
y pryd ar gyfer y
digwyddiadau hyn.

Yr hyn yr ydym wedi bod yn ei wneud

Yn ystod 2022, drwy ein hymdrechion caled a'n penderfyniad rydym yn falch ein bod wedi cynnal a gwella ein sefyllfa mewn perthynas â'r safonau, er gwaethaf yr heriau a wynebir oherwydd prinder staff ac effeithiau parhaus y pandemig.

Delio â chwynion am y Gymraeg

Mae ein gweithdrefn 'gwneud cwyn amdanom' yn nodi'r broses ar gyfer delio â chwynion am gydymffurfio â safonau'r Gymraeg. Gallwch ddarganfod mwy yn y ddolen ganlynol <https://southglamorganchc.nhs.wales/files/our-governance/chc-internal-complaints-procedure-pdf/>

Yn ystod y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2022 a 31 Mawrth 2023 ni chawsom unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Gymraeg.

Sut rydym wedi cyrraedd safonau'r Gymraeg yn 2022-2023

Mae CIC De Morgannwg wedi bodloni'r safonau, drwy hunanasesiad cynhwysfawr yn erbyn meini prawf cydymffurfio Bwrdd CIC gyda'r safonau. Mae'r canfyddiadau manwl wedi'u cynnwys yn **Atodiad (A)**. Dangosir crynodeb o'n hasesiad yn y paragraffau canlynol.

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Mae'r safonau hyn yn canolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau. Eu nod yw hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg neu sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth ddarparu gwasanaethau.

Maent yn cwmpasu'r gwasanaethau Cymraeg rydym yn eu darparu i'r cyhoedd, e.e. gwasanaethau dros y ffôn, gan ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfodydd, llythyrau a dogfennau, gwasanaethau ar-lein.

Cyflenwi gwasanaethau	Yn cydymffurfio	Gweithio tuag at	Ddim yn cydymffurfio	Amherthnasol
Nifer y Safonau	46 Cynnydd mewn 6 maes	2 Gostyngi ad mewn 2 faes	0	1

Mae CIC De Morgannwg yn parhau i hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg ar draws ein holl swyddogaethau. Yn yr adroddiad diwethaf fe wnaethom nodi y byddem yn canolbwyntio ar y meysydd coch. Rydym yn falch o gynghori'r cynnydd rydym wedi'i wneud yn erbyn y safonau.

Safonau llunio polisi

Mae'r safonau llunio polisi yn ei gwneud yn ofynnol i ni ystyried yr effaith y gallai ein penderfyniadau polisi eu cael ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg a'r egwyddor arweiniol i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Mae'r safonau hyn yn ei gwneud yn ofynnol i ni wneud y tri pheth canlynol:

1. ystyried effeithiau ein penderfyniadau polisi ar y Gymraeg (cadarnhaol a negyddol);
2. ystyried sut i gynyddu effeithiau positif, lliniaru neu leihau effeithiau andwyol a manteisio ar bob cyfle i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg'
3. gofyn am farn am yr effeithiau ar y Gymraeg wrth ymgysylltu neu ymgynghori a cheisio barn siaradwyr Cymraeg a defnyddwyr yr iaith.

Llunio polisi	Yn Cydymffurfio	Gweithio tuag at	Ddim yn cydymffurfio	Amherthnasol
Nifer y Safonau	9	0	0	0

Mae CIC De Morgannwg wedi gwneud cynnydd yn erbyn y safonau hyn ac yn falch o nodi ein bod bellach yn cydymffurfio'n llawn.

Safonau gweithredol

Mae'r safonau hyn yn ymdrin â'r ffordd y mae'r Bwrdd a'r CICau yn hyrwyddo ac yn defnyddio'r Gymraeg yn fewnol, gan weithio tuag at weithle dwyieithog.

Safonau Gweithredol	Yn cydymffurfio	Gweithio tuag at	Ddim yn cydymffurfio	Amherthnasol
Nifer y Safonau	16	0	0	0

Rydym wedi hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn fewnol drwy ymgymryd â chynllun Gair Cymraeg newydd yr wythnos lle cawn ein cefnogi gan aelod o staff rhugl i alluogi staff eraill i symud ymlaen yn yr iaith. Rydym yn falch erbyn diwedd y cyfnod hwn ein bod yn cydymffurfio'n llwyr.

Safonau cadw cofnodion

Mae'r safon hon yn ymdrin â chadw cofnod o nifer y cwynion a dderbynnir mewn perthynas â'n cydymffurfiaeth â'r safonau.

Cadw cofnodion	Yn cydymffurfio	Gweithio tuag at	Ddim yn cydymffurfio	Amherthnasol
Nifer y Safonau	1	0	0	0

Mae CIC De Morgannwg wedi cynnal adolygiad o'i gysylltiadau ac wedi cofnodi dewis iaith. Mae gennym nodyn atgoffa staff yn gyson i gofio'r wybodaeth hon.

Sgiliau Cymraeg

Rydym wedi atgoffa staff o'r cyfleoedd i ddysgu Cymraeg a phwysigrwydd sut y bydd hyn yn gwella'r gefnogaeth i'n hetholwyr. Rydym wedi cyflwyno cynllun Gair Cymraeg yr wythnos lle cawn ein cefnogi i ddysgu gair yr wythnos a'i ddefnyddio mewn cyd-destun.

Fe wnaethom ofyn i'n staff CIC hunanasesu eu sgiliau Cymraeg gan ddefnyddio'r fframwaith yn **Atodiad B**. Mae'r tabl isod yn dangos y canlyniadau:

MATRICES CYMWYSEDDAU HUNANASESU CYMRAEG
Niferoedd a lefelau staff sy'n siarad Cymraeg sy'n
gweithio yn CIC De Morgannwg

Band Cyflog	0	1	2	3	4	5	Cyfanswm
8b		X					1
7						X	1
6	X						0
6	X						0
6	X						0
5	X						0
4	X						0
4	X						0
4	Vacant						0
3	X						0

Staff sy'n mynychu cyrsiau Cymraeg

Ar hyn o bryd mae un aelod o staff yn mynychu cwrs Cymraeg wythnosol. Mae'r holl staff wedi cwblhau hyfforddiant asesu iaith Gymraeg GIG Cymru.

Recriwtio staff

Mae'r tabl isod yn dangos nifer y swyddi gwag a hysbysebwr yn ystod y flwyddyn sy'n gofyn am:

- Sgiliau Cymraeg yn hanfodol
- Mae angen dysgu sgiliau Cymraeg wrth eu penodi
- Sgiliau Cymraeg yn ddymunol
- Sgiliau iaith Gymraeg ddim yn angenrheidiol

Categori	Hysbysebu yn fewnol	Wedi'i hysbysebu'n allanol
Hanfodol	0	0
Dysgir pan benodir	0	0
Dymunol	3	3
Dim yn angenrheidiol	0	0
Cyfanswm	3	3

Edrych ymlaen

Rydym yn falch o'r cynnydd a wnaed ers ein hadroddiad diwethaf ac fe wnaethom sicrhau anogaeth bellach i staff ddysgu'r Gymraeg ac i hyrwyddo'r defnydd o hyn yn fewnol a gydag aelodau'r CIC.

Parhau i sicrhau bod cyfryngau cymdeithasol a llwyfannau gwefannau hefyd yn helpu i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg gan y cyhoedd yn gyffredinol ehangach wrth gyrchu ein gwasanaethau.

Offeryn hunanasesu'r iaith Gymraeg

	GWRANDO/SIARAD	DARLLEN/DEALL	YSGRIFENNU
LEFEL 0 DIM SGIL	<ul style="list-style-type: none"> • Dim gallu sylweddol 	<ul style="list-style-type: none"> • Dim gallu sylweddol 	<ul style="list-style-type: none"> • Dim gallu sylweddol
LEFEL 1 MYNEDIAD	<p>Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ynganu geiriau Cymraeg, enwau lleoedd, enwau adrannau, ac ati. • Cyfarch a deall cyfarchiad. • Defnyddio geiriau ac ymadroddion bob dydd sylfaenol, e.e. diolch, os gwelwch yn dda, esgusodwch fi, ac ati. • Deall / pasio ceisiadau syml ar lafar o fath arferol / cyfarwydd / rhagweladwy gan ddefnyddio iaith syml, e.e. 'A gaf i siarad â...' • Datgan ceisiadau syml a dilyn i fyny gyda chwestiynau / ceisiadau ychwanegol mewn ffordd gyfyngedig 	<p>Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deall geiriau a brawddegau allweddol syml ar materion cyfarwydd / rhagweladwy sy'n ymwneud â'm maes gwaith fy hun, e.e. ar arwyddion, mewn llythyrau. 	<p>Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Llenwi ffurflenni syml, nodwch wybodaeth syml, e.e. dyddiad a lleoliad cyfarfod, cyfeiriad Cymraeg, ac ati.
LEFEL 2 SYLFAEN	<p>Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deall byrdwn sgysrsiau Cymraeg mewn gwaith • Ymateb i geisiadau syml sy'n gysylltiedig â swydd a cheisiadau am wybodaeth ffeithiol 	<p>Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deall gwybodaeth ffeithiol, arferol a gwybodaeth nad yw'n rheolaidd ar faterion cyfarwydd sy'n gysylltiedig â'm maes 	<p>Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ysgrifennu nodiadau / llythyrau / negeseuon syml byr ar ystod gyfyngedig o bynciau rhagweladwy sy'n ymwneud â fy mhrofiadau personol neu fy maes swydd fy hun

	<ul style="list-style-type: none"> • Gofyn cwestiynau syml a deall atebion syml • Mynegi barn mewn ffordd gyfyngedig cyn belled â bod y pwnc yn gyfarwydd • Deall cyfarwyddiadau pan ddefnyddir iaith syml 	gwaith fy hun, e.e. mewn llythyrau safonol, taflenni, ac ati.	
LEFEL 3 CANOLRADD	<p style="text-align: center;">Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deall llawer o'r hyn a ddywedir mewn swyddfa, cyfarfod, ac ati. • Cynnal sgwrs syml ar bwnc sy'n gysylltiedig â gwaith, ond efallai y bydd angen dychwelyd i'r Saesneg i drafod / adrodd ar wybodaeth gymhleth neu dechnegol • Ateb cwestiynau rhagweladwy neu ffeithiol • Cymryd a throsglwyddo'r rhan fwyaf o negeseuon sy'n debygol o fod angen sylw • Cynnig cyngor ar faterion syml sy'n gysylltiedig â swydd 	<p style="text-align: center;">Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sganio testunau ar gyfer gwybodaeth berthnasol • Deall ystod deg o drefn sy'n gysylltiedig â swydd a gohebiaeth nad yw'n arferol, llenyddiaeth ffeithiol, ac ati pan ddefnyddir iaith safonol. 	<p style="text-align: center;">Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ysgrifennu llythyr manwl/disgrifiadol yn ymwneud â'm maes gwaith fy hun, ond bydd angen i siaradwr Cymraeg ei wirio • Gwneud nodiadau rhesymol gywir tra bod rhywun yn siarad
LEFEL 4 UWCH	<p style="text-align: center;">Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cynnal sgwrs estynedig sy'n gysylltiedig â gwaith achlysurol neu rhowch gyflwyniad gyda lefel dda o ruglder ac ystod o fynegiant ond efallai y bydd angen dychwelyd i'r Saesneg i ateb cwestiynau anrhagweladwy neu 	<p style="text-align: center;">Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Darllen a deall gwybodaeth yn weddol gyflym cyn belled nad oes geirfa anarferol yn cael ei defnyddio ac nad oes unrhyw 	<p style="text-align: center;">Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paratoi llythyrau ffurfiol o sawl math cyfarwydd megis ymholiad, cwyn, cais a chais • Cymryd nodiadau rhesymol gywir mewn cyfarfodydd neu arddweud syml

	<p>egluro pwyntiau cymhleth neu wybodaeth dechnegol</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyfrannu'n effeithiol at gyfarfodydd a seminarau o fewn maes gwaith eich hun • Dadlau o blaid / yn erbyn achos 	<p>wybodaeth arbennig o gymhleth na thechnegol yn gysylltiedig</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ysgrifennu adroddiad / dogfen yn ymwneud â'm maes gwaith fy hun, ond bydd angen i siaradwr Cymraeg ei wirio
<p>LEFEL 5 RHUGLDER</p>	<p>Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cynghori ar faterion arferol, anarferol, cymhleth, dadleuol neu sensitif sy'n gysylltiedig â phrofiadau eich hun • Rhoi cyflwyniad / arddangos • Ymdrin yn hyderus â chwestiynau gelyniaethus neu anrhagweladwy • Cynnal trafodaethau gan ddefnyddio termau cymhleth / technegol • Rhoi cyfweiliadau cyfryngau 	<p>Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deall syniadau a gwybodaeth gymhleth a fynegir mewn iaith gymhleth neu arbenigol mewn dogfennau, adroddiadau gohebiaeth ac erthyglau, ac ati. 	<p>Gallaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ysgrifennu llythyrau ar unrhyw bwnc • Ysgrifennu nodiadau llawn / cywir o gyfarfodydd tra'n parhau i ddilyn trafodaethau a chymryd rhan ynddynt • Ysgrifennu adroddiadau / dogfennau yn hyderus ond efallai y bydd angen eu gwirio am fân wallau o ran sillafu a gramadeg